

PRATS I CAMPS

“No n’hi ha prou de revisar el sistema de finançament”

Rafael Beneyto (Ontinyent, Vall d’Albaida, 1958) és analista financer i fou regidor de Promoció Econòmica al seu municipi. Fou un dels cinc experts a qui les Corts va demanar un informe sobre l’última reforma del sistema de finançament. Ara, de bracet de la Fundació Nexa, presenta l’estudi “El finançament dels valencians. Una insuficiència històrica”.

“El finançament dels valencians. Una insuficiència històrica”, es diu l’estudi que acaba de publicar amb la Fundació Nexa. La conclusió de l’estudi és molt clara: als valencians ens cal un acord fiscal semblant al concert econòmic. Com hi arribeu, a aquesta conclusió?

—Amb el model actual, depenem de les transferències de l’estat, que són resultat d’un model de finançament que ve des de l’any 1987 i amb el qual no hem aconseguit mai una millora de la xifra que rebem. Així doncs, deixem de discutir de la xifra i parlem del model. En aquest sentit, cal que reivindicuem que la hisenda valenciana recapte tots els impostos i aporte a l’estat la part que correspon únicament als serveis que presta. Igual que som responsables d’una part important de la despesa pública —és a dir, sanitat, ensenyament i protecció social—, hem de ser responsables de recaptar els impostos de qui viu aquí.

—Però això és possible tenint en compte que en la darrera reforma de l’estatut no es va preveure la creació d’una agència tributària?

—És evident que a les reformes estatutàries no s’han donat solucions als problemes del país. Per a fer aquest informe he estudiat sis reformes estatutàries. En totes, excepte en la reforma valenciana, es preveu la creació d’una agència per a la gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels tributs propis i cedits. Nosaltres hem estat la comunitat autònoma amb menys ambició de totes.

Ara bé, caldria preguntar-se si en la reforma de l’Estatut, més que això, no ens havíem de proposar de millorar el model de finançament vigent. És a dir, en vista de la insuficiència històrica, calia que es reconeguera aquest dèficit històric i que se solucionara el problema del dèficit de les inversions anuals de l’estat en infraestructures. En l’última reforma del sistema de finançament els valencians no vam obtenir cap avanç. En canvi, en la redacció i en els resultats de la reforma sí que es nota la capacitat d’influència del govern català i balear.

—El govern valencià defensa una revisió del sistema de finançament. Pel que dieu, amb això no n’hi hauria prou...

—Reformant el model, el màxim que es pot aconseguir és un sistema de finançament pròxim a la mitjana. Des del punt de vista de la xifra, això podria significar un avanç perquè estariem millor que ara. Però no n'hi ha prou. Si les balances fiscals continuen demostrant que suportem més tributs que no rebem, evidentment no s'haurà solucionat el problema. El sistema de finançament s'ha discutit i reformat moltes voltes i el resultat mai no ha estat positiu per als valencians. No tinc cap esperança que d'una negociació política en pugua eixir un acord equitatiu.

—Ara mateix a Madrid i València hi ha dos governs amb un mateix color. Això va a favor nostre o en contra nostre?

—Jo em remet a l'evidència empírica. Des que s'encetà la descentralització fiscal a Espanya hi ha hagut governs de colors polítics diferents i hi ha hagut governs del mateix color a Madrid i València i no s'ha aconseguit un finançament just. Tant amb el PP com amb el PSOE hem tingut el mateix problema. Les administracions públiques recapten més impostos que despeses corrents i inversions en infraestructures fan al nostre país. Això passa per dues raons: d'una banda, perquè tenim un sistema de finançament autònom que, des de l'inici de la descentralització, ha facilitat a la Generalitat menys recursos per habitant que la mitjana estatal, per bé que la renda per cap dels valencians siga inferior a la mitjana; d'una altra banda, perquè l'estat ha fet unes inversions en infraestructures que no es corresponen

amb el pes que la població valenciana té en el conjunt de l'estat.

—Establert el problema, parlem de les xifres.

—La primera conseqüència de no disposar de prou recursos és que el paper de la Generalitat en l'economia valenciana és inferior a la de qualsevol administració autònoma. Com que l'actual sistema de finançament no ens facilita prou recursos, el País Valencià gasta 2.351 euros l'any i habitant, i la mitjana estatal és de 2.897 euros l'any per habitant. Amb l'actual sistema de finançament, la Generalitat gasta 500 euros menys per habitant, malgrat que ha d'oferir els mateixos serveis. La sanitat, l'ensenyament i els serveis socials que demanen els valencians no han pas de ser inferiors als que necessiten els extremitans o els càntabres. El govern de Castella-la Manxa, per exemple, gasta 3.335 euros l'any per habitant.

La segona conseqüència és que, com que això no es pot mantenir, l'única solució és recórrer a l'endeutament.

—A final de l'any passat, el deute de la Generalitat voltava els 20.000 milions d'euros. Aquesta xifra l'explica el sistema de finançament deficient que té el País Valencià?

—És una pregunta que ens fan molt sovint i hem mirat de respondre-la en alguns grups de treball on he participat. Si haguérem tingut un finançament amb una xifra semblant a la mitjana, des del 2002 al 2009 el nostre endeutament no hauria crescut de 8.800 milions d'euros, sinó només de 540. És a dir, si haguérem de reivindicar un deute històric per

haver rebut un finançament per habitant inferior a la mitjana —com ha fet Andalusia—, al País Valencià li haurien de pagar entre 8.200 i 8.400 milions d'euros.

—Així doncs, eixes xifres desmunten l'argument del balafament de recursos en grans esdeveniments que tant s'ha criticat al País Valencià, des de dins i des de fora...

—Demandar allò que ens pertoca no és fer victimisme, és el dret que qualsevol víctima té que li reparen el greuge. Aquest país ha estat discriminat històricament pel sistema de finançament i cal exigir-ne una reparació. Ara, això no implica aprovar la gestió econòmica que han fet tots els governs que hi ha hagut en aquest país. Déu nos en guard! La primera cosa que ha de fer qualsevol administració és adaptar la seua despesa als ingressos de què disposa. I si els ingressos no arribaven, primer de tot l'administració havia d'haver aconseguit millorar els ingressos i no fer les despeses a càrrec de l'endeutament.

Dit això, cal no perdre de vista que totes les comunitats autònomes han tingut expos, capitals culturals, centres d'oci, museus espectaculars, fòrums de la cultura... Arribats ací, em pregunte: els governs valencians, entre grans esdeveniments i corrupció, han malbaratat més que la resta? D'acord amb les xifres, és difícil d'arribar a aquesta conclusió. Perquè, en primer lloc, el 80% de la despesa de la Generalitat Valenciana se'n va en sanitat, educació i protecció social i encara queda per fer la política d'habitatge, carreteres, transports, etcètera. I el 80% dels ingressos depèn del model de finançament amb l'estat.

—El discurs públic al voltant de la complicada situació financera del País Valencià passa totalment per alt el finançament...

—Us respondré amb dues referències. D'una banda, darrere de totes aquestes discussions sobre el dèficit de les comunitats autònomes hi ha un procés a favor de la involució autònoma. Tota aquesta informació és interessada i no ha estat corroborada per les dades. Ara, les dades desmunten l'argument. Les comunitats autònomes aporten el 35% del dèficit de l'administració pública espanyola, però són responsables del 30% de la despesa pública. En moments de crisi tenim la recaptació baixa però les despeses en sanitat, ensenyament i

“Amb un finançament com la mitjana, entre el 2002 i el 2009, el deute hauria crescut de 540 milions i no de 8.800”

protecció social, no. És a dir, les autonomies han de suportar una reducció dels ingressos d'un 20% i així i tot les despeses li augmenten un 6%. A veure qui pot assumir això sense endeutar-se!

Avui he sentit que la Junta de Galícia continua utilitzant la gestió de l'administració valenciana com a exemple de malbaratament de recursos. I si fem una comparativa, el resultat és ben curiós: Galícia té un PIB per cap inferior al País Valencià en un punt. Tanmateix, amb la liquidació del sistema de finançament autonòmic del 2009, resulta que rep fons 16 punts per sobre del que rebem nosaltres. Nosaltres hem estat castigats amb 8.000 euros menys. Així ja es poden donar lliçons de bona gestió!

—**Això que em dieu em sona molt al que darrerament diu el PP...**

—[Somriu.] Cal filar molt prim, perquè això que dic no exculpa ningú dels excessos i dels casos de corrupció. Siga com siga, els polítics són responsables d'haver gastat més que no tenien sense preocupar-se d'exigir allò que els pertocava. Amb la falta de liquiditat que té la Generalitat no s'entén que a hores d'ara encara no hagen recuperat l'impost sobre el patrimoni o que la modificació del tram autonòmic de l'IRPF sols afecte aquells que declaren ingressos superiors a 120.000 euros, en lloc d'haver fixat el mínim en els 80.000 euros.

—**Més enllà de les conclusions, què ha fallat en els successius models de finançament perquè els valencians n'haguem eixit sempre perdedors?**

—Han estat els diversos acords en el si del Consell de Política Fiscal i Financera (CPFF), que han anat configurant el model. Ara bé, hi ha un punt de partida que determina, *a posteriori*, les revisions successives. A la dècada dels 80, quan s'inicià formalment el procés descentralitzador, es va calcular el cost de la transferència d'acord amb el cost efectiu que tenia per a l'estat cada competència abans de ser transferida. Però l'estat centralitzat no ofería en totes les regions el mateix nivell de serveis públics, de manera que la despesa pública entre les comunitats

autònomes no era uniforme. Així doncs, el cost efectiu calculat aleshores ha condicionat d'una manera important les reformes següents, perquè sempre s'ha pretès que no es produïren grans variacions de l'*statu quo*. Les modulacions que s'han anat fent no han servit per a revisar situacions que són clarament discriminatòries. S'han inventat regles estranyíssimes perquè la diferència entre les comunitats autònomes més ben finançades i més mal finançades siga de 36 punts.

—**Els catalans parlen sovint de l'espoliació fiscal. Com ho hauríem de qualificar els valencians, això que ens passa?**

—Amb el model de 2009, Catalunya rep del sistema una quantitat superior a la mitjana. Ara per ara, el País Valencià és l'única comunitat de tot l'estat que, tot i tenir un nivell de riquesa per sota de la mitjana, rep recursos del sistema de finançament per sota de la mitjana i manté el dèficit fiscal. Això que ens passa als valencians és antològic: no essent rics, sinó pobres, no ens donen els recursos per a millorar la nostra situació. Damunt dels impostos que paguem no ens retornen la proporció que ens toca.

—**Quant de temps poden sostenir-se les finances valencians si es manté l'actual sistema de finançament?**

—La realitat demostra que aquesta situació no se sosté. A conseqüència de l'enorme volum de deute acumulat, ningú no vol prestar diners a la Generalitat, malgrat que té l'autorització de l'estat per a emetre 3.000 milions d'euros de deute. Sense liquiditat, l'administració no pot actuar de palanca i l'economia s'estanca. I en la situació actual, és impossible que la situació millore per la via dels ingressos. L'època en què, gràcies al *boom* immobiliari, hi havia ingressos abundosos ja no tornarà. Per tant, la situació ja és, per a ser suaus, dramàtica. O canviem radicalment el sistema de finançament o els valencians ens hi juguem l'estat de benestar.

L'entrellat

Toni Canyís

Els guanyadors de la crisi

Fins i tot el president del BBVA reconeixia fa poc que, en aquest país, els qui ho han fet malament al sector financer, en comptes de rebre un càstig han estat premiats. Només cal gratar una mica en els sobresous, indemnitzacions i plans de pensions que s'han emportat alguns. I això que només les lluites internes i l'estratègia del Banc d'Espanya per prendre el control de les entitats intervingudes n'han destapat parcialment el pastís. El govern del PP ha limitat les remuneracions dels banquers que han rebut ajudes públiques, però això només és maquillatge. El fet és que el sector financer i l'elit que el comanda són els únics que surten indemnes de la crisi. Cap no ha passat pels tribunals i tots els qui se n'han anat tenien les butxaques plenes. No únicament aquí: fixeu-vos en la polèmica a la Gran Bretanya sobre els sous dels directius de la City, inclosos els d'entitats nacionalitzades, i en la defensa que n'ha fet Cameron. No hi fa res, que hagin estat els principals responsables de la crisi. El sector financer és tan estratègic que ha pogut protegir els seus interessos, col·lectivament i individualment. La situació té paral·lelismes amb la que es va viure a la Unió Soviètica. L'elit del partit comunista, responsable de l'ensorrament del sistema, va ser precisament la que va agafar les regnes del poder econòmic l'endemà del desastre. Aquí, els banquers que han sobreviscut encara han guanyat poder davant les administracions i la societat, i no dubten a fer-lo valer. No deu ser casualitat que, per a evitar la fallida de països com el nostre, el Banc Central Europeu hagi d'abocar diners barats a la banca perquè compri deute públic i en tregui sucosos rendiments. El banquet el paguem entre tots, però, això sí, els mercats estan tranquils, que és el que compta.

Violeta Tena

Periodista